

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Fra Stabburstrappen	s 2	Nå er den her	s 7
Hva skjer	s 3	Veinavn i Groruddalen	s 8
Tung og solid gave	s 4	Kanonkule på Høybråten	s 9
Fotografier etterlyses	s 5	Fra Økern i 1842	s 10
Vandring på Grorud	s 6	Nytt lokalt frimerke	s 11

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Returadresse:
Groruddalen Historielag
Postboks 37 Grorud
0905 OSLO

Besøksadresse:
Stabburet Nordtvet gård
Gårdsveien 1-3

Kontortid:
Onsdag 11.00 – 14.00
Telefon: 22 16 48 85
E-post: post@grohi.no
Hj.side: www.grohi.no
Org.nr 989 556 924

AkersDølen redaksjon:
Bjørn H. Syversen
Sigrun Opheim
Kristian Skaane
Arvid A. Larsen

Styret:
Leder: Bjørn H. Syversen
Nestl.: Jan Arne Tangerud
Kass.: Arvid A. Larsen
Skr.: Sigrun Opheim
Styremedlemmer:
Guri E. Bramness
Anne Finhammer
Per Furuset
Kristian Skaane
Varamedlemmer:
Kjartan Eide
Karin Henden

Design/Trykk:
Gjerholm design

Fra stabburstrappen

Groruddalen Historielag har vært gjennom en ganske aktiv høst. Ja, vi er faktisk ikke helt ferdig med den ennå.

Det har vært lokalhistoriske rusleturer både i egen og andres regi. Vi har gått gjennom Økern, et område som endrer seg fra uke til uke, og elvelangs en fakkelopplyst Alna. Vi er glade for at Oslo Museum, avdeling Bymuseet, ser til Groruddalen og bruker ressurser fra oss i sine "Kjenn-din-by" turer. Det har skjedd to ganger i høst.

På Kulturminnedagen, søndag 13. september, ruslet Guri E. Bramness sammen med en interessert gruppe, fra Hølaløkka til Shoddyfabrikken. Temaet for årets kulturminnedag var som kjent vann og dagliglivets kulturminner.

Apropos dagliglivets kulturminner; i hele 2009, Kulturminneåret, har Akers Avis Groruddalen hver fredag en kulturminnespalte på avisens nest siste side hvor undertegnede, på historielagets vegne, har fått anledning til å presentere ulike kulturminner som kanskje ikke alle har tenkt på som nettopp det; kulturminner. Mange har reagert positivt på dette og kommet med fine tilbakemeldinger både på artikler om Kurér reiseradio, hjulvisp, moped og Sinsenkrysset, bare for å nevne noe.

ÅRBOK 2009 bør være en selvsagt julegave til alle nåværende og tidligere groruddøler, og dessuten til alle andre som har interesse for lokalhistorie.

Det gjenstår fortsatt noen uker før vi kan se hverandre vel inn i et nytt år. Før vi kommer så langt blir det anledning til å se gamle filmer fra vårt område. Det skjer 25. november på Grorud skole.

Tradisjonen tro stiller vi også i år opp på Lions' julemesse i Grorud samfunnshus med bilder og årbøker. Når vi er ferdige med det, går vi inn i adventstiden med de andre og tradisjonelle gjøremål som følger med den.

Alle medlemmer og andre lesere ønskes god jul og godt nyttår! Nytt nummer av AkersDølen kommer i løpet av januar 2010.

Nordtvet gård, november 2009
Bjørn H. Syversen

Forsidefoto: Shell bensin, ved garasjebygningen til Trosterud gård. Lå ved gamle Tvetenveien.

Hva skjer?

Dato/tid	Møteplass	Aktivitet
Onsdag 25. november kl. 1900	Samlingssalen, Grorud skole	LOKALHISTORISK FILMKVELD: Vi viser gamle filmer fra Grorud og Furuset, og kanskje andre steder.
Lørdag 28. og søndag 29. november	Grorud Samfunnshus	Stand på Lions' julemarked med salg av årbøker m.m.
Det tas forbehold om endringer i programmet! Følg med på nettsiden www.grohi.no		

“Lokalhistorie er spennende!”

GRASROTANDELEN

Gi din Grasrotandel til Groruddalen Historielag

I forrige utgave av AkersDølen forklarte vi hvordan du kunne sørge for bidrag til historielaget gjennom ordningen Grasrotandelen.

Du kan gjøre det enda enklere: Ta med dette bladet neste gang du skal i tippekiosken, og la kommisjonæren skanne strekkoden som er vist nedenfor.
Takk skal du ha!

Ta med denne strekkoden til din nærmeste tippekiosk for å støtte Historielaget

Tung og solid gave til historielaget

Foto: Bjørn H. Syversen

For en god tid tilbake fikk Groruddalen Historielag henvendelse fra Gisle Lie Frantzen som gjerne ville gi bort en spesiell gjenstand laget av Grorudgranitt. Gaven lå i Frantzens hage, og historielaget kunne komme og hente den der. Vi takket ja til gaven, og reiste opp for å ta den i nærmere øyesyn. Det viste seg at flaggstangfestet besto av to nesten to meter lange steiner forbundet med hverandre med to solide bolter. Steinene var pent tilhagd i den ene enden og med en tykkere ubehandlet del i den andre enden. Idéen med dette er selvsagt at den ubehandlede delen skal være nedgravd i bakken med den fint tilhogde over terren-

get. Mellom de to delene skal en flaggstang festes ved hjelp av jernbolter som går gjennom både de to steinfestene og flaggstangen. Det var åpenbart tunge saker, og i tillegg lå de noe vanskelig til.

Historielagets styre innså sin manglende kapasitet med hensyn til "mannekraft" nok til å flytte gaven, og det ble derfor innhentet tilbud fra et firma med maskiner som kunne løfte og flytte. Prisen for en flytteoperasjon var uhyggelig høy i tillegg til at Frantzens hage kunne bli påført skader i form av dype hjulspor ved en eventuell gjennomføring.

Tilbudet ble lagt til side, og tre av styrets medlemmer fant ettertenksomt ut at det kunne være grunn til å vurdere saken nøyer. En av dem hadde nemlig restaurert et gammelt hus og hadde erfaring med flytting av tunge steiner med håndkraft, bare hjulpet av spett og runde stokker; det gjelder bare å ta små steg av gangen. En av de andre kunne stille bil og solid tilhenger til rådighet og den tredje ville ta med vinkelsliperen sin for å skille de to steinene fra hverandre slik at de kunne håndteres hver for seg. Alle tre ville stille med sin personlige muskelkraft. På dette grunnlaget rykket de ut en tidlig høstkveld, og i løpet av noen få timer var

gaven flyttet uten at Frantzens hage var påført skader og historielaget store utgifter. Alt takket være storartet frivillig innsats fra Per Furuseeth, Kjartan Eide og Jan Arne Tangerud.

Groruddalen Historielag takker for gaven. Den vil ligge lagret inntil vi finner en høvelig plass å sette den opp. I den forbindelse er vi åpne for forslag fra medlemmene. Ta kontakt hvis du har tips i sakens anledning.

 MacSieb

Fotografier etterlyses

I anledning Kulturminneåret 2009 – dagliglivets kulturminner – har Oslo Museum og Byantikvaren, sammen med Groruddalen Historielag ønsket å rette blikket mot Groruddalen og dalens mange typer kulturminner. Samarbeidet skal resultere i en kulturhistorisk veiviser - bok og kart – som man håper vil bidra til å gjøre folk flest bedre kjent med Groruddalen. Boken er under arbeid. Det meste av det skriftlige materialet er på plass, og en rekke illustrasjoner er hentet inn fra forskjellige kilder. Men redaksjonen savner én type fotografier, som den håper at AkersDødens lesere kan være behjelpelige med å framskaffe.

Det som mangler er bilder fra 1960/-70/-80-tallet; tatt inne - helst i farger, og som viser tidstypiske interiører. Det må gjerne være med mennesker. Det er sikkert flere i historielaget som har materiale som svarer til beskrivelsen.

Dersom du har slike bilder i familiens album, eller vet om noen som du tror kan ha noe slikt; nøl ikke med å ta kontakt!

 MacSieb

Har du husket å betale kontingenten?

«Vandring på Grorud» kommer snart i ny revidert utgave

Forfatterne Guri E. Bramness og Anne Finhammer i ivrig diskusjon om detaljer i teksten.

Den har vært veldig populær, guiden til lokalhistoriske vandringer på Grorud. Helt siden utgivelsen i 1995 har den vært etterspurt. Men for noen måneder siden var det slutt. Lageret var tomt. Siden behovet for en lokalhistorisk vandreguide for Grorud fortsatt er til stede, besluttet historielagets styre å sette i gang arbeidet med en revisjon og ny utgivelse av boka.

Opprinnelig var Foreningen til Norske Fortidsminnesmerkers bevaring vår samarbeidspartner i bokprosjektet, og utgivelsen i 1995 ble langt på vei bekostet av dem som et ledd i markeringen av foreningens 150-års jubileum i 1994.

I dag er situasjonen endret: Fortidsminne

foreningen ser seg ikke i stand til å delta i en ny utgivelse, og produksjonsunderlaget fra 15 år tilbake er forsvunnet. Vi er tilsynelatende tilbake på bar bakke.

Men det er ingen grunn til å gi opp. Heldigvis har vi fortsatt i vår midte forfatterne Guri E. Bramness og Anne Finhammer. De sa seg villige til å gjennomgå stoffet og foreta de endringene som er påkrevet. Det har jo skjedd en del ting i løpet av bokens levetid.

Arvid A. Larsen foretok en skanning av all tekst slik at redigering og bearbeiding kunne foretas på en enkel måte. Historielaget innhentet tilbud på trykking og produksjon og har engasjert firmaet Gjerholm Design til å gjøre jobben.

I skrivende stund er den reviderte teksten og en rekke nye fotografier levert til Gjerholm sammen med liste over hvilke bilder som skal hentes fra historielagets bildebase.

Snart er produksjonen i gang, og vi håper og tror at Vandring på GRORUD, utgave 2, vil være klar for salg våren 2010.

MacSieb

Nå er den her!

Foto: Bjørg Syversen. "Sju av artikkelforfatterne var til stede ved lanseringen".

Fra venstre: Jan Arne Tøngerud, Guri E. Bramness, Liv Vågslid, Håvard Pedersen, Anne Fikkan, Bjørn H. Syversen, Tom Brosig Marthinsen.

Groruddalen Historielags 22. samling av lokalhistoriske artikler, ÅRBOK 2009, ble sluppet tirsdag 27. oktober.

I lokalene til Deichmanske biblioteks filial på Bjerke fikk en spent forsamling høre Anne Fikkan og Guri E. Bramness kåsere om sine årboksartikler, Fattiggården på Tonsen og barndom på nedre Grorud, før det ble åpnet for salg av årets ferske bok.

Samtidig med servering av "Nordtvet-kringle" og kaffe gikk salget av årboka strykende.

Tradisjonen tro ble de bidragsyterne som var til stede, presentert og tildelt hvert sitt signerte eksemplar av årboka.

ÅRBOK 2009 vil snart bli å finne i bokhandlene og hos Deichmanske biblioteks filialer i Groruddalen.

Historielaget vil også selge den direkte fra kontoret i stabburet på Nordtvet gård hver onsdag mellom klokka 1100 og klokka 1400. Stikk gjerne innom!

Stoffutvalget er også i år, svært variert og med mange interessante bilder.

Prisen er, som for tidligere årbøker, kr. 120,-.

MacSieb

Veinavn i Groruddalen

Ole Deviks vei – fra Tvetenveien til Breivollveien – fikk sitt navn i 1952. Veien er oppkalt etter Ole Devik født 27. febr. 1856 i Nordfjord. På slutten av 1800-tallet kom Ole Devik til Østre Aker og ble lærer på Ulven skole. Han virket også som kirkesanger og klokker i Østre Aker kirke (Ulven kirke).

Den 3. september 1900 åpnet Bryn skole sine dører – og Ulven skole ble nedlagt. Ole Devik ble ansatt som Bryn skoles første overlærer. Musikkorps ble på hans initiativ stiftet. Det skjedde 25. nov. 1925. Ved siden av sitt arbeide i skolen og i kirken var han også aktiv i organisasjonsarbeid, bl.a. i Norges Lærerforening for Akershus krets.

Devik ble også kalt 'skolehagenes far' i Aker. Skolehagen for Bryn skole ble etablert så tidlig som i 1907, og han ledet statens lærerkurser i jordbruksopplæring i mange år. Han reiste også landet rundt og holdt foredrag og fikk i stand skolehager flere steder i Norge.

Etter at Ole Devik sluttet som lærer i 1927 mottok han H.M. Kongens fortjenstmedalje i gull. To år senere mottok han også Norges Bondelags gullmedalje.

Ole Devik døde 5. april 1941, og er gravlagt på Østre Aker kirkegård.

Kilde: Oslo Byleksikon, IV utgave

Arne

Kanonkule på Høybråten

Foto: Jan Arne Tangerud

Her er Trond Varang avbildet på stedet der han fant en kule for en stund siden. Her var det en ansamling av stein som så unaturlig ut i terrenget.

Kula er ca. tre centimeter i diameter og ganske tung i forhold til størrelsen. Den inneholder ikke jern da den ikke er magnetisk. Vi har valgt mellom å tro at dette er en meteorittstein eller en kanonkule. Det mest sannsynlige for oss er å tro at det er en kanon-

kule da den har en ganske jevn overflate og virker ikke brent. En kan tenke seg at dette var en forsvarsstilling da nordmennene lå og ventet på Karl XII i mars 1716.

Bergtunveien utgjør et av de høyeste punktene på Høybråten og det gikk en forsvarslinje fra Bakåsen til Gjelleråsen over Høybråten. Kanskje har en norsk soldat mistet den da han skulle forsvare landet.

JAT

Husk å melde adresseforandring!

Hos enkefru Mariboe på Økern var værelsene store nok til at man kunne kaste fjærball

Under en lokalhistorisk vandring tidlig i september ble deltakerne gjort kjent med historien om en sjenert ung dame fra København, som i 1811 kom til den herskapelige gården Økern, med den store rokokkohagen. Unge frøken Ragne Huwald ble gift med Ludvig Mariboe og kom som frue til en av Christianias driftigste og mest suksessrike forretningsmenn. Under en rast på stedet der gården hadde ligget fortalte Anne Fikkan om Ragne Mariboers liv i medgang og motgang.

I 1842 hadde stud.jur. Christopher Hansteen og et par av hans studiekamerater et opphold på Økern Hovedgård i Østre Aker. Hovedgården lå, som kjent, der hvor vi finner Økern alders- og sykehjem i dag. Ragne Mariboe residerte alene på Økern i 1842. Hun var blitt enke etter at hennes mann, Ludvig Mariboe, døde i juni 1841. Mange år senere skrev den daværende høyesterettsdommeren ned noe som han kalte h.r. assessor Christopher Hansteens

familieopptegetninger. Der nevner han også i noen avsnitt oppholdet på Økern.

Det lille skriftstykket på neste side er hentet fra familieopptegetningene, og gir et lite tidsbilde fra Groruddalen i 1842. Det er riktig nok et bilde med visse overklassetrek og kan nok ikke sies å være representativt for forholdene hjemme hos datidens jevne innbyggere i økerntakten.

Utsnittet er skrevet av og gitt til Groruddalen Historielag ved 20-årsjubileet i 2001 av en av Christopher Hansteens etterkommere, daværende Byantikvar i Oslo, Hans Jacob Hansteen.

"Sommeren 1842 bestilte jeg og mine Kamerater Römer og Tönder et leie Logie paa Landet. Vi fik leiet saadant paa Økern hos Enkefru Mariboe, hos hvem vi havde Alt i Huset, hvilket var nödvendigt, da Økern ligger omtrent 1 1/2 Fjerding fra Byen (): fra Byens Centrum, som man da regnede Torvet for at være). Paa samme Sted havde ogsaa en anden Student, Ragge fra Bergen leiet Logie. Da han var Artiums Kamerat med os, kjendte vi ham noget fra før, og vi bleve nu naturligviis nöie kjendt med ham. Dette Bekjendtskab fortsattes, saa længe han vare ansat her i Byen. Paa Økern havde vi det meget behageligt, og det var en deilig varm Sommer det Aar. Jeg vil ikke paastaae, at vi anstrengte os med Læsning i den Tid; men jeg for min Deel læste dog nogenlunde flittigt. Vi spadserede meget i omegnen og tilbragte adskillig Tid i haven (en stor Have, men hvoraf en stor Deel var i en temmelig vildnisagtig Tilstand); men ved Siden deraf fandt vi paa en Beskjæftigelse, som vi morede os meget ved, nemlig at (spille) kaste Fjærbold. Heri erhvervede vi os en meget stor Færdighed, især Tönder og jeg.

Vi kunne holde paa næsten hvor længe det skulde være uden at Bolden faldt til Gulvet, og vi brugte venstre Haand ligesaa godt som höire! For dem, der have tilstrækkelig store Værelser, er denne Fornöielse meget at anbefale. Efter Comtes Fysiologi skal den være en af de sundeste Legemsbevægelser der gives.»

Mac Sieb

Nytt lokalt frimerke i bydel Stovner

Mandag 16. november utgir Stovner postkontor et nytt frimerke, i sin serie med lokale motiver.

Denne gangen er motivet Bånkall gård. Per Arne Bjerkli ved Stovner postkontor har stått for kontakten med Groruddalen historielag, for å få tips om motiv til frimerker. Bydel Stovner eier rettighetene til bruk av ni tegninger utført av avdøde Leif Eklund. Administrasjonen i bydelen har gitt Posten tillatelse til å bruke disse tegningene på lokale frimerker fra bydelen.

Pus

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 OSLO

Bestillingsskjema - bøker/medlemskap

Vi utgir ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokallhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt.

Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene i posten.

Eller du kan bestille bøkene på vår nettside www.grohi.no.

(Pris per bok kr 120,-). Porto kommer i tillegg på alle forsendelser fra oss.

Årbok 1985 og 1987 kr. 100,-. Øvrige årbøker ca.120,-

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende (kryss av):

☐ Årbok 1985	☐ Årbok 1995	☐ Årbok 2002	☐ Årbok 2009
☐ Årbok 1987	☐ Årbok 1996	☐ Årbok 2003	
☐ Årbok 1989/90	Årbok 1997 (utsolgt)	☐ Årbok 2004	
☐ Årbok 1991	☐ Årbok 1998	☐ Årbok 2005	
☐ Årbok 1992	☐ Årbok 1999	☐ Årbok 2006	
☐ Årbok 1993	☐ Årbok 2000	☐ Årbok 2007	
☐ Årbok 1994	☐ Årbok 2001	☐ Årbok 2008	

Jeg ønsker:

- ☐ Å bli medlem - kontingent kun kr 100,- per år
- ☐ Kulturminneguide - "Vandring i bydel Bjerke" kr 50,-
"Vandring på Grorud" - **(utsolgt)**
- ☐ Groruddalen Kulturminneatlas kr 175,-

Medlemsnr. _____ Navn _____

Adresse _____ Postnr. _____

(Sted/dato)

(Underskrift)